

Ernst v. Hesse Wartegg, Indien och dess furstehof. Oversat af H. Flygare. Stockholm 1907.

Navnlig for den, hvis Evner tillader ham at berejse Indien, det interessanteste og skønneste Turistland, som nogenstede findes, er det ovenfor nævnte Værk et fortræffeligt Hjælpemiddel. Dog vil ogsaa den, hvis Evner og Rejselyst ikke strækker saa langt, med stort Udbytte kunne læse dets livlige og stundom endog ret begejstrede Skildringer af Indiens Land og Folk. Bogen er vel ingen Baedeker, men den giver dog omfattende Oplysninger om de vidunderlige Seværdigheder i og ved mange Stæder, der iblandt ikke blot de mest besøgte, som Agra, Benares, Delhi og Kalkutta, men ogsaa mange andre, som de evropæiske Rejsende saare sjældent besøger, og i hvilke der ikke bor nogen Evroperer, undtagen de engelske Embedsmænd. Og Oplysningerne gælder Landet i sin Helhed, ikke blot de Stæder, som man paa en Rejse tværs igennem Landet let kan komme til, men mange andre, ligesom Sommerstationerne Darjiling, Simla og Massouri paa Himalajas sydlige Skraaninger til de særdeles afsides beliggende Byer helt nede ved Indiens Sydspids.

Det er naturligt, at Forfatteren tillige omhandler Rejselivet paa Jærnbannerne, og, hvor disse ikke kan benyttes, Køretøjerne, oftest forspændte med Pukkeltokser, Hotellerne og det meget omfattende Drikkepenge-system og Tiggeri. I disse Henseender er det just ikke nogen smigrende Omtale, der bliver Landet til Del, thi den paa Jærnbannerne rejsende maa lide under mange Plager, og Hoteller i evropæisk Forstand findes kun i et saare ringe Antal, saa at den rejsende som oftest maa tage til Takke med at overnatte i de af den engelske Regering oprettede Bungalows, til hvilke den rejsende dog selv maa medbringe Sengetøj og som oftest de for ham fornødne Madvarer, som han selv maa lade tillave, eller i de Soverum, som findes i adskillige Jærnbanestationer. Anderledes stiller Sagen sig derimod paa de Strækninger, der hører til de indiske Fyrsters Territorier, naar den rejsende er saa heldig at være i Besiddelse af en anbefalingsskrivelse til den paa Stedet bosatte engelske Resident eller endnu bedre, naar han har en saadan til Fyrsten. Han vil da i Reglen blive modtagen og faa Ophold og Underhold som Gæst. En stor Del af Bogen handler om Forfatterens Besøg hos slige Fyrster, hvis Rigdom og Pragt han ofte næsten savner Ord til at beskrive.

Indstrøet i Bogen findes Skildringer, der vedrører Befolkningens Liv, saaledes bl. a. af Kvindernes uheldige Stilling, af de Hærgninger, Pest og Hungersnød ofte fremkalder, af Fakirernes Tryllekunster, af de ved

Fyrstehofferne ret ofte forekommende Elefant- og Tigerkampe og af Kastevæsenet og Evropæernes Stilling overfor dette, der er ret vanskelig, idet f. Eks. blot den Omstændighed, at Evropæerne bærer Fodtøj af Læder er nok til derved at forurene en Hindus Hus, naar han betræder dette, saa at en grundig Afvaskning bagefter er nødvendig.

Bogen er prydet med mange særdeles smukt udførte Illustrationer.

Emil Madsen.

Hans Spethmann: Schneeschmelzkegel auf Island.

Ed. Brückner: Schneeschmelzkegel in den Alpen und Nieve Penitente.

Zeitschrift für Gletscherkunde.

Bd. II, Heft. 4, April 1908, S. 296—303.

I den første af disse Artikler skildres nogle ejendommelige Snemeltekegler, som Forfatteren iagttog 1907 paa islandske Firner. Deres Højde var fra 1 cm til $1\frac{1}{2}$ m. De saa ud, som om de bestod af finkornet vulkansk Støv og Grus, men dette Materiale dannede dog kun et faa Centimeter tykt Hylster om en Kærne af ren Firmsne. I Reglen fandtes adskillige sammen, og Firnen kunde være bedækket af dem.

De dannedes ved, at Vinden blæste vulkansk Støv fra de omgivende Lavamarker ud paa Firnfladerne og dannede Smaadriver deraf. Disse beskyttede den underliggende Firmsne mod Solens Straaler, medens de mellemliggende, ubeskyttede Partier efterhaanden smeltede noget. Herved kom de beskyttede Partier til at rage op over Omgivelserne som de omtalte, ejendommelige Kegler.

Saadanne Snemeltekegler kendes ogsaa fra Alperne. I den anden af de nævnte Artikler skildres et lignende Fænomen, som iagttoges ved Gletsjerforskernes Sammenkomst paa Rhonegletsjeren i 1898.

Begge Artikler er illustrerede med smukke Billeder.

Victor Madsen.

Hans Reusch: Norges Geografi. I Kommission hos T. O. Brøgger. Kristiania 1905.

En særlig for det fysiske Afsnits Vedkommende fornøjelig og meget tiltalende lille Bog. Det politiske Afsnit, der fylder over Halvdelen af Bogen, turde dog være lovlig bredt; det er ikke paa dette Punkt, Geografi har sit største Værd. Men ogsaa i det er

der mangt og meget, som vækker Interesse, ogsaa hos andre end de Skolebørn, for hvem Bogen væsentligst er bestemt. Den er rigt og godt illustreret og forsynet med en Del Kort, og er alt i alt et værdigt Led i den lange Række af naturvidenskabelige Skrifter, med hvilke Dr. Reusch har virket i Skolens som i den almindelige Oplysnings Tjeneste.

Alb. Stockmarr.

Atlas for Mellemskolen og højere Skoler ved

C. C. Christensen og A. M. R. Krogsgaard. København. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. 1908.

Den geografiske Videnskab har i de sidste Decenier taget et overordentlig stort Opsving, for en væsentlig Del som Følge af den Frontforandring, der skete, da den fra at være en historisk-statistisk Videnskab gled ind i Naturvidenskabernes Række. Dens Horisont udvidedes, dens Indhold uddybedes, og stadig flere og flere Tilhængere fylkedes om den. En Følge af denne frodige Udvikling er blevet, at ogsaa som Skolefag har Geografien brudt med Fortiden og søger nye Baner; de talløse Opfølgninger og endeløse Rækker af Talangivelser, der pinte og sikkert overanstrengte manganen en Barnehjerne, kender man ikke mere; men der gøres nu alt for at fremdrage væsentligere Sider af Geografien. Det er Vekselvirkningerne mellem Naturen og Menneskelivet, der lægges Vægt paa, og det har vist sig, at Børnenes Interesse derved vækkes i langt højere Grad end tidligere, og at deres Arbejde med Stoffet lettes, alt til Bedste for en god og solid Tilegnelse af Faget.

De to bekendte geografiske Forfattere, Overlærer C. C. Christensen, Roskilde, og Kommuneleærer Krogsgaard, København, der hver for sig — Christensen bl. a. ved sine Lærebøger, Krogsgaard ved sit geogr. Billedatlas — har ydet deres betydelige Indsats i den moderne Skolegeografis Tjeneste, har nu i Forening udgivet et Skolekort for Mellemskolen, der betegner et værdifuldt Skridt fremad. Det tæller 32 Hovedkort, der er klare og tydelige og uden overflødige Enkeltheder, der kunde vanskeliggøre Overblikket. Typisk i saa Henseende er f. Eks. Kortet over Tyskland, hvor Forfatterne har vist en paaskønnelsesværdig Resignation overfor Antallet af Navne og derved har gavn Timer Totalindtrykket betydeligt. At kun Hoved-Banellinierne er angivne paa Kortene, turde ogsaa være en pædagogisk god Begrænsning. Som en heldig Egenskab ved Kortene maa endvidere anføres, at Byerne er be-

tegnede med forskellige Signaturer, efter som de er Millionbyer, Storbyer osv. Eleverne vænnes herved til med et Blik paa Kortet at finde Byernes indbyrdes Størrelsesforhold, med andre Ord at skelne det væsentlige fra det mindre væsentlige og at finde Tyngdepunkterne for Livet i de forskellige Lande. Der er derved givet Lærerne et fortrinligt Middel i Hænde til Paapegen af geografiske Aarsags- og Virkningsforhold. Men med særlig Glæde vil sikkert Atlasset 69 smaa Bikort hilses. De betegner noget nyt i danske Skolekort og vil sikkert blive en fortræffelig Støtte i Undervisningen. Hvad den enkelte Lærer hidtil har maattet sammenarbejde fra forskellige Værker og majsommeligt kopiere til sin egen Undervisning, finder han nu her i rigt Maal, og megen Tid spares ham derved. Naar hertil kommer, at de er særdeles godt valgte og hentede fra alle Omraader af Geografien — Isotermier, Plantebælter, Folkestammer, Næringsveje m. m. —, turde deres Værdi for Elevernes geografiske Forstaaelse være utvivlsom. I kommende Udgaver forøges forhaabentlig deres Tal; jo flere, jo bedre!

At et dansk Forlag i Løbet af faa Aar har kunnet bringe Dahlbergs Atlas til Thy's Folkeskolegeografi og nu Christensens og Krogsgaards Atlas frem paa det alt andet end store Marked herhjemme, er et glædeligt Tidens Tegn og tjener baade det og Catos litografiske Etablissement, hvor Kortene er trykt, til Ære.

Alb. Stockmarr.

Beazley: The dawn of modern geography, III, Oxford 1906.

Af Beazlys omfangsrige Værk angaaende Geografiens Historie er de to første Bind, der omhandler Fremskridtene i Kundskaben om Jorden fra det romerske Kejserdømmes Ophør og til Slutningen af Korstogene eller fra omtrent Aar 300 til 1260, alt blevne anmeldte i Geografisk Tidsskrift XVI, 1901—1902. Det udkomne 3. Bind, som vi her skal anmelde, omhandler de videre Fremskridt i den senere Del af Middelalderen eller fra omtrent Aar 1260 til 1420. Dette Bind angaar saaledes særlig de store Rejser til Asien, som foretoges i dette Tidsrum, navnlig af Poloerne og derefter af andre, som fulgte i deres Fodspor. Værkets Indhold strækker sig saaledes i det Hele taget indtil den Tid, da de store Opdagelser til Ses begyndte.

Forfatteren mener at kunne paavise, hvorledes den senere Middelalder med Hensyn til videnskabelige Fremskridt paa Geografiens Omraade staar i mærkelig Modsætning til den Nedgang og det Forfald, som i Almindelighed angives at have fundet Sted i hin Tid,